

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2015

YEARBOOK

2015

ГОДИНА 6

VOLUME VI

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2015
YEARBOOK

ГОДИНА 6

VOLUME VI

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Нина Даскаловска
проф. д-р Махмут Челик
доц. д-р Ранко Младеноски
м-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Луси Караниколова
проф. д-р Толе Белчев
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Марија Кусевска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Марија Кукубајска
доц. д-р Драгана Кузмановска
виш лектор м-р Снежана Кирова
м-р Весна Коцева

Главен уредник

доц. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
лектор м-р Биљана Петковска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“–Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph. D.
Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Mahmut Celik, Ph.D.
Docent Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M. A.

Editorial staff

Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Lusi Karanikolova, Ph. D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Marija Kusevska, Ph.D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Marija Kukubajska, Ph.D.
Docent Dragana Kuzmanovska, Ph.D.
Senior Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Docent Svetlana Jakimovska, Ph.D.

Editor in chief

Docent Eva Gjorgjievaska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavriloaska-Atanosovska
(Macedonian)
Lecturer Biljana Petkovska, M.A.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Stip
Faculty of philology
Krste Misirkov 10-A
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

д-р Марија ЛЕОНТИЌ ПОТЕКЛЮ, АДАПТАЦИЈА И СЕМАНИКА НА ТУРСКИОТ СУФИКС -лак /-лѝк/ (-lik, -lik, -luk, -lük) ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija LEONTIC, Ph. D. ORIGIN, ADAPTATION AND SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX -лак /-лѝк/ (-lik, -lik, -luk, -lük) IN TURKISH AND MACEDONIAN LANGUAGE	11
Делфина ЈОВАНОВА НИКОЛЕНКО д-р Луси КАРАНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА СЕМАНТИКАТА НА ЈАЗИКОТ ВО РУБРИКАТА „САКАМ ДА КАЖАМ“ ВО ДНЕВНИОТ ВЕСНИК „ВЕСТ“ Delfina JOVANOVA NIKOLENKO I Lusi KARANIKOLOVA – COCOROVSKA, PhD THE SEMANTICS OF THE LANGUAGE IN THE RUBRIC „SAKAM DA KAZAM“ IN THE DAILY NEWSPAPER „VEST“	21
д-р Јаготка СТРЕЗОВСКА д-р Билјана ИВАНОВСКА ЛИНГВИСТИЧКИ ОСВРТ КОН ТУЃИТЕ ЗБОРОВИ И ЗАЕМКИТЕ ВО СТРУЧНИОТ ЛЕКСИЧКИ ФОНД НА ЈАЗИКОТ д-р Jagotka STREZOVSKA, PhD д-р Biljana IVANOVSKA, PhD LINGUISTIC REVIEW TOWARDS FOREIGN AND LOANWORDS IN THE PROFESSIONAL LEXICAL LANGUAGE FOND.	29
м-р Наталија ПОП ЗАРИЕВА м-р Крсте ИЛИЕВ ВЛИЈАНИЕТО НА ИНТЕРНЕТОТ ВРЗ ЈАЗИЧНАТА КУЛТУРА, КОГНИТИВНИОТ И АКАДЕМСКИОТ РАЗВОЈ НА МЛАДИТЕ Natalija POP ZARIEVA Krstе ILIEV THE INFLUENCE OF THE INTERNET ON THE LANGUAGE CULTURE, THE COGNITIVE AND ACDEMIC DEVELOPMENT OF THE YOUNG	39
м-р Македонка ДОДЕВСКА д-р Веселинка ЛАБРОСКА ПРЕГЛЕД НА ЛЕКСИКАТА НА ОВЧЕПОЛСКИОТ ДИЈАЛЕКТ И НА СЛОВЕНЕЧКОГОРИШКИОТ (ГОРИЧАНСКИ) ДИЈАЛЕКТ СПОРЕД ПОТЕКЛОТО Makedonka DODEVSKA, Mr. Veselinka LABROSKA, Ph. D. THE REVIEW OF THE LEXICAL VOCABULARY OF THE OVCHЕ POLE DIALECT AND SLOVENIAN GORISHKI – GORICHANSKI DIALECT	47

д-р Билјана ИВАНОВСКА д-р Марија КУСЕВСКА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА м-р Татјана УЛАНСКА д-р Лилјана МИТКОВСКА Моника ЦЕНОВА Викторија КРСТЕВСКА ПРОЕКТОТ „УЛОГАТА НА ЕКСПЛИЦИТНИТЕ ИНСТРУКЦИИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРИ УЧЕЊЕТО АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“ И НЕГОВО ПРЕТСТАВУВАЊЕ	53
д-р Марија КУСЕВСКА УЛОГАТА НА МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ КАКО УБЛАЖУВАЧИ ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija Kusevska USE OF MODAL VERBS FOR MITIGATION IN ENGLISH AND MACEDONIAN	61
д-р Светлана ЈАКИМОВСКА МЕТОДИ НА ТЕРМИНОЛОШКАТА РАБОТА Svetlana JAKIMOVSKA, Ph. D. TERMINOLOGY METHODS	71
д-р Даринка МАРОЛОВА д-р Драгана КУЗМАНОВСКА ПОВЕКЕЗНАЧНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Darinka, MAROLOVA Dragana KUZMANOVSKA AMBIGUITY IN MACEDONIAN AND IN GERMAN LANGUAGE	81
Assist. Prof. Marija EMILIJA KUKUBAJSKA, PhD Tatjana Plievska, M.A. candidate A FABIAN SOCIETY, FRANKFURT SCHOOL: UTOPIA, DYSTOPIA, “REALITY”	91
Катерина, СТОЈАНОВСКА д-р Марија, КУСЕВСКА ПИЦИН И КРЕОЛСКИ ЈАЗИК Katerina, STOJANOVSKA Docent Marija, KUSEVSKA PhD. PIDGIN AND CREOLE LANGUAGE	103
м-р Марија КРСТЕВА м-р Драган ДОНЕВ ТЕМАТСКИТЕ ПРЕОКУПАЦИИ ВО „ДОЛГА ЦРНЕЧКА ПЕСНА“ НА РИЧАРД РАЈТ Marija Krsteva Dragan Donev THEMATIC PREOCCUPATIONS IN RICHARD WRIGHT’S „LONG BLACK SONG“	113

- д-р Ранко МЛАДЕНОСКИ
д-р Толе БЕЛЧЕВ
МАКЕДОНСКИ ПОЕМИ И ЕПОВИ ЗА НАЈСЛАВНИОТ МАКЕДОНСКИ КРАЛ
Ranko Mladenoski, Ph. D.
Tole Belcev, Ph. D.
MACEDONIAN POEMS AND EPICS ABOUT THE MOST FAMOUS
MACEDONIAN KING 119
- Пацка ТАСЕВА
д-р Толе БЕЛЧЕВ
ЕСТЕТСКАТА ФУНКЦИЈА НА СИМБОЛОТ ВО „БЕЛИ МУГРИ“ ОД РАЦИН
Paska TASEVA
Tole BELCEV, Ph. D.
AESTHETIC FUNCTION OF SYMBOLS IN “WHITE DAWNS” BY RACIN..... 131
- д-р Луси КАРАНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА
ПОРТРЕТИРАЊЕ ПРЕКУ ДЕСКРИПЦИЈА
(За портретите на Францка и Лојзе во романот
„На пругорнината“ од Иван Цанкар)
Lusi Karanikolova – Cocolovska, PhD
PORTRAYAL THROUGH DESCRIPTION
(About the portrayals of Francka and Lojze in the novel
“Na prugorninata“ by Ivan Cankar) 141
- Сања СПАСКОВА
д-р Толе БЕЛЧЕВ
НАРАТОРИТЕ И ФОКАЛИЗАТОРИТЕ ВО РОМАНОТ
„СМРТТА НА ДИЈАКОТ“ ОД ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ
Sanja Spaskova
Tole Belcev, Ph. D.
NARRATORS AND FOCALIZERS IN THE NOVEL
‘THE DEATH OF THE NOVICE’ BY DRAGI MIHAJLOVSKI 151
- д-р Јованка ДЕНКОВА
ИЗМИСЛУВАЊЕ ИЛИ РЕАЛНОСТ НА ДЕТСКИОТ СВЕТ
Jovanka DENKOVA, Ph.D.
FANTASY OR REALITY OF THE CHILD’S WORLD 161
- д-р Ева ЃОРЃИЈЕВСКА
Canone inverso или за уметноста и бескрајот
(критички осврт на романот од Паоло Мауренсиг)
Eva GJORGJIEVSKA, PhD
Canone inverso or the art and the infinity
(Critical review on the novel of Paolo Maurenzig)..... 169
- Данче СТЕФАНОВСКА
д-р Толе БЕЛЧЕВ
НАРАТОРИТЕ ВО „ЌЕРКАТА НА МАТЕМАТИЧАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ
Danche STEFANOVSKA
Tole BELCEV, Ph. D.
NARRATORS IN „THE DAUGHTER OF THE MATHEMATICIAN”
BY VENKO ANDONOVSKI 175

д-р Ева ЃОРЃИЕВСКА м-р Јована КАРНИКИЌ КАРЛО ГОЛДОНИ И РЕФОРМАТА НА ИТАЛИЈАНСКИОТ ТЕАТАР Eva GJORGJEVSKA, PhD Jovana KARANIKIKJ, MA CARLO GOLDONI AND THE REFORM OF ITALIAN THEATER	185
м-р Крсте ИЛИЕВ м-р Наталија ПОП ЗАРИЕВА ИСКУШЕНИЕТО И СПАСЕНИЕТО ВО СЕР ГАВЕЈН И ЗЕЛЕНИОТ ВИТЕЗ Krste ILIEV Natalija POP ZARIEVA TEMPTATION AND SALVATION IN SIR GAWAIN AND THE GREEN KNIGHT	191
м-р Милена РИСТОВА-МИХАЈЛОВСКА ЕДНО ДРАМСКО ЧИТАЊЕ НА БАЛКАНОТ ВО „СЛОВЕНСКИОТ КОВЧЕГ“ НИЗ БЕЛА, ЛИКОТ-НОМАД Milena RISTOVA-MIHAILOVSKA, MA DRAMA READING OF THE BALCAN PENINSULA IN 'SLAV CASKET' THROUGH BELA, THE NOMAD CHARACTER	197
Проф. д-р Луси КАРНИКОЛОВА-ЧОЧОРОВСКА ДЕСКРИПТИВНИТЕ „СЛИКИ“ ВО РОМАНОТ „СЕЛИДБИ“ ОД МИЛОШ ЦРЊАНСКИ Lusi KARANIKOLOVA – COCOROVSKA, PhD DESCRIPTIVE “PICTURES“ IN THE NOVEL “SELIDBI“ BY MILOS CRNJANSKI	207
м-р Биљана ИВАНОВА д-р Драгана КУЗМАНОВСКА м-р Снежана КИРОВА м-р Татјана УЛАНСКА ЗОШТО ДА СЕ УЧАТ СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ? Biljana Ivanova, M.A. Dragana Kuzmanovska PhD. Snezana Kirova M.A. Tatjana Ulanska M.A. WHY LEARNING FOREIGN LANGUAGES?	223
Магдалена БАТЕВСКА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА ЗА КОМПЛЕКСНОСТА НА ИЗУЧУВАЊЕ НОВИ ЗБОРОВИ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Magdalena BATEVSKA Nina DASKALOVSKA ON THE COMPLEXITY OF LEARNING NEW WORDS IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION	229

Марија КУЛАКОВА д-р Нина ДАСКАЛОВСКА ИНТЕГРИРАЊЕ НА МОДЕРНАТА ТЕХНОЛОГИЈА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК Marija Kulakova Nina Daskalovska, Ph.D. INTEGRATING MODERN TECHNOLOGY INTO ENGLISH LANGUAGE TEACHING	239
м-р Марија Тодорова м-р Весна Коцева АНКСИОЗНОСТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК Marija, Todorova Vesna, Kocева FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM ANXIETY	253
д-р Виолета ДИМОВА д-р Махмут ЧЕЛИК Умит СУЛЕЈМАНИ ИСТРАЖУВАЧКИТЕ МЕТОДИ И ТЕХНИКИ – ОСНОВЕН УСЛОВ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА КОГНИТИВНАТА НАСТАВА ВО ПАРАЛЕЛНИТЕ СО ТУРСКИ НАСТАВЕН ЈАЗИК Violeta DIMOVA, Ph. D Mahmut CELIK, Ph. D Umit SULEIMANI RESEARCH METHODS AND TECHNIQUES – MAIN CONDITION FOR COGNITIVE EDUCATION IN CLASSES WITH INSTRUCTION IN TURKISH LANGUAGE	259
Анжела НИКОЛОВСКА ИНТЕГРИРАЊЕ НА ВОКАБУЛАРОТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Anzela NIKOLOVSKA INTEGRATION OF VOCABULARY INSTRUCTION INTO FOREIGN LANGUAGE TEACHING	265
д-р Билјана ИВАНОВСКА „BLENDED LEARNING“ КАКО МЕТОД ВО ИЗУЧУВАЊЕТО СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО СТРУКА Biljana IVANOVSKA, Ph. D. BLENDED LEARNING“ AS A METHOD WHILE LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	273

д-р Ева ЃОРЃИЕВСКА¹
м-р Јована КАРАНИКИЌ

КАРЛО ГОЛДОНИ И РЕФОРМАТА НА ИТАЛИЈАНСКИОТ ТЕАТАР

Апстракт: Трудот ги разгледува аспектите на книжевната реформа која Карло Голдони ја воведува во XIX век на италијанската сцена и нејзината неминовна поврзаност со моралната реформа на италијанскиот театар. Со цел да го илустрираме значењето на театарската иновација која ја носи Голдони, ги разгледуваме општествените услови во Италија, историјата на италијанскиот театар и примената на новите театарски постапки во неговата најпозната комедија *Мирандолина*.

Клучни зборови: *комедија, театарска реформа, морална реформа, commedia dell'arte.*

Eva GJORGJIEVSKA, PhD²
Jovana KARANIKIJKJ, MA

CARLO GOLDONI AND THE REFORM OF ITALIAN THEATER

Abstract: This paper reviews the aspects of the literary reform that Carlo Goldoni introduced in the XIX century Italian scene and its inevitable linkage with the moral reform of the Italian theatre. In order to illustrate the importance of the theatrical innovation that Goldoni brings, we consider the social conditions in Italy, the history of Italian theatre, and the application of new theatrical procedures in his most famous comedy *Mirandolina*.

Key words: *comedy, theater reform, moral reform, commedia dell'arte.*

Вовед

Театарот во Италија ја добива својата институционална форма дури кон крајот на XVI век, во периодот кога се развиваат две форми на театар, онаа за учените луѓе и уличниот театар чишто корени се наоѓаат во традицијата на цуларите. На преминот помеѓу XVII и XVIII век приматот го имаат комедија дел арте (*commedia dell'arte*) и мелодрамата. Италија во тој контекст претставува специфичен културен амбиент каде што комедијата како жанр омилен кај публиката преовладува над трагедијата, која пак во останатите европски земји, како Шпанија и Англија, доживува голем развој. Во Италија трагедијата се

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

² Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia

сведува повеќе на пишан текст отколку на театарски изведби, а во времето на комедија дел арте (*commedia dell'arte*) истата во голема мера ја заменува изведбата на класичните комедии. Она што ја прославило комедија дел арте е токму отстапувањето од нормите и изразувањето цензурирано од противреформата. Благодарение на овој вид театарска изведба, всушност, и се формира фигурата на актери професионалци. Меѓутоа, токму тоа пренасочување на оригиналните цели во еден вид претстава за профит било и причина за слабеењето на интересот кај публиката, а со тоа и моќта на ова средство за изразување. Овој театар станува плен на политичката моќ која го апсорбира нејзиното влијание. Така, актерите почнале да стекнуваат благороднички титули и развојот на овој жанр започнал да се движи по надолна линија. Токму во тој момент се појавува Голдони кој црпи од претходните традиции обновувајќи ги во насока на театар за класата во подем – буржоазијата (*il teatro borghese*).

Реформа на театарот

Во истиот овој период кај Карло Голдони се јавува потребата за воведување на промени во националниот театар, за надминување на типизираните ликови кои импровизираат на сцената и кои во еден момент речиси ги истрошуваат сите свои театарски презентации, па затоа претставите почнуваат да наликуваат една на друга. Ведрите неангажирани теми Голдони сака да ги замени со реализмот кој преку театарот нуди согледби на своето време, повторливите заплети кои се вклучени во однапред познат репертоар да ги замени со варијации почнувајќи од комедии на карактери па сè до семејни, општествени или љубовни теми. Авторите Corrado Bologna и Paola Rocchi во делото *Rosa fresca aulentissima*³ нагласуваат пет одлики кои подлежат на реформата на Голдони:

- Остварување на постојана врска помеѓу теоријата и праксата на театарот, потпирајќи се секогаш на искуството
- Сфаќањето на Комедијата како свесна креативна дејност која може да биде изразена исклучиво преку пишувањето
- Морализација на содржините на театарот и на фигурата на авторот
- Реалистичен пристап на комедијата
- Поглед на свет инспириран од умерен конзерватизам и делумна прогресивност

Реалистичниот пристап кој доминира во начелата поставени од овој автор се препознава и во тенденцијата на Голдони да ги замени маските со вистински карактери, кои се непредвидливи во своите постапки исто како и луѓето од неговото опкружување. Претензијата кон реалност му овозможува на Голдони многу повеќе варијации на ликови и амбиенти од оние што биле присутни во типизираните ликови: народот, буржоазијата и благородништвото, селото и градот, сиромаштијата и богатството, правилата и нивното прекршување... Значаен податок за театарската реформа е исто така и проширувањето на улогите на женските ликови кои од дотогашните типизирани слугинки од комедија дел арте преоѓаат во самосвесни женски ликови свесни за своето место во општеството и подготвени да ги бранат своите деца или пак својот интегритет.

³ Bologna, (C), Rocchi, (P) (2009). *Rosa fresca aulentissima. Dal Barocco al Romanticismo*. Loescher.

Морална реформа на театарот

Всушност, животот во XVIII век е во голема мера театрален, врамен во нормите на однесувањето, гестовите, облекувањето, ласкавите изрази и комплименти. Обележје му даваат и карневалските обичаи на аристократијата која го насетува своето заминување од историската сцена, галантниот тон во салоните и театарските ложи, извежбаната грациозност. Но, сликата на столетието би било погрешно да се ограничи само на некои белези на високите класи, заборавајќи ја сложеноста на класните односи, динамичноста на граѓанството и развојот на науката и културата. Па сепак, се чини дека конвенционалната спектакуларност на некој начин била предуслов за театарската структура во која толку многу се преплетувал театарот на животот со животот на театарот.

Карло Голдони бил современик на декадентната Венеција, тој на XVIII век му го должи интересот за хуманоста и морализацијата на театарот, но подеднакво се одушевувал од XVII вековна Франција и од Молиер како претставник во комедијата. Од XVII век ја наследил и потрагата по вистината и интересот за карактерите наместо за интригата. Што се однесува до историската реалност во која се јавува голдонијевиот театар, тоа е времето кога Венеција ја губи поморската доминација пред Англија и Холандија, ориенталноста пред Турција, политичката доминација врз цела Италија од Австрија и Бурбонците. Период во кој филозофијата се поистоветува со духот на времето, кога не постојат спротивставени мислења или социјални битки и каде можат да се согледаат социјалните релации во нивната едноставност. Станува збор за Венеција која ги сака маските, задоволствата, карневалот. За разлика од останатите европски земји во овој век Италија не се одликува со морална корумпираност, како што тврди Charles Rabany⁴. Но, ако во Англија, Франција и Русија, наспроти моралната декаденција сепак се одржуваат некои книжевни вредности, извесен пуританизам на народот наспроти развратот на владетелите и разбирање за суштинските духовни одлики на земјата, слабоста на Италија се состои во инфантилизмот, во површност на идеите, малодушноста на благородништвото пред чувствувањето на сопствениот крај. На таа Венеција Голдони ѝ ја должи лежерноста и склоноста кон сатира, но и живоста и природноста на дијалозите.

Двата вида комедии кои постоеле пред Голдони придонеле на различен начин за моралната реформа на театарот: народната, чијашто аморалност била повеќе наивна и несвесна, типична за народот кој се препушта на своите страсти воден од инстинктите, и учената комедија која под плаштот на финесите и грациозноста на формата криела опасен аморал кој бил уште посилен од случајот со другите комедии.

Со тенденција да ги доловат сите обичаи на времето, комедиографите не ги штеделе зборовите за да ги опишат нечесните постапки на ликовите. Но, иако многу од комедиите биле презентирани пред тогашните владетели (Лав X, Хенри II, Катерина де Медичи), тоа не ја намалувало репутацијата на авторите, туку напротив аморалот на комедиите ги правел поинтересни за јавноста. Учената комедија имала само еден период на подем, додека народната подолго време

⁴ Rabany, (C) (1896). Carlo Goldoni: *Le Théâtre Et La Vie En Italie Au XVIIIe Siècle*. Nabu Press.

го задржала интересот. Во тој период како општо место во драмите се јавува сензуалната љубов, а прелјубата е основата на сите интриги. Како продолжение на неморалот се надоврзува хипокризијата или загриженоста за тоа како ќе изгледаат нештата пред јавноста, се практикуваат идеите на рационализмот, литературата почнува да служи како подлога за изнесување на теории, имагинацијата се намалува за сметка на резонирањето.

Во периодот кога учената комедија е веќе одмината, Голдони не се ни обидел да ја отповика, туку се зафатил со реформа на комедија дел арте, која планирал да ја измени, правејќи ја посериозна и со поголема морална вредност. Голдони се обидува да ги врати добрите манири во татарот, па дури и да ги усогласи со црковните сфаќања. Ликовите кои се носители на негативни особини биле секогаш фатени на дело и дистанцирани, додека пак кокетните актерки ги претворил во сопруги на нивните обожаватели.

Таквата поставеност прави од комедиите на Голдони сведоштво за венецијанското општество во пресвртниот период на преминот кон XIX век. Токму затоа, реформата која ја спроведува Голдони не е само литературна, туку и морална реформа на театарот. Бидејќи театарот ја одразува внатрешната динамика на светот, тој претставува олицетворение на современиот живот и е длабоко вкоренет во суштествувањето на нацијата. Театарот за Голдони претставува медиум преку кој најдиректно може да се пренесе општествената порака и да послужи за комуникација со публиката. Театарот е илузија на животот, па затоа и јазикот на кој се изведува е далеку од интелектуализмот и академскиот стил. Напротив, тој го одразува природниот, народен говор. Тој говор, како што истакнува Марио Барато⁵, произлегува од две причини: новите потреби за конкретното и реалното присутни кај буржоаската интелигенција, како и театарската традиција со народен карактер, која е толерантна и кон претставите со пониски содржини.

Драмата *Мирандолина*

Кон крајот на XVIII век се случуваат значајни промени во италијанското општество и жената почнува да се вклучува во политиката. Како вешт опсерватор и застапник за реализмот на театарот, Голдони воведува промени соодветни на тогашните пресврти во италијанското општество. За прв пат во неговиот театар на жената ѝ е доделена еманципирана улога и од типизираниот лик на слугинка карактеристичен за комедија дел арте, во Мирандолина изненадува економската и дискурзивна независност на сопственичката на гостилницата која ги освојува срцата на посетителите. Голдони го реактуелизира тројното единство во драмата кои води потекло уште од антиката, односно единството на место, време и дејство (дејството се одвива во временски интервал од еден ден, во Фиренца и исклучиво во гостилницата на Мирандолина, сосредоточувајќи се на една цел, обидот на Мирандолина да го освои вниманието на мизогиниот витез ди Рипафрата).

⁵ Baratto, (M) (1960) “Mondo” e “Teatro” nella poetica del Goldoni, in *Studi goldoniani. Atti del Convegno Internazionale, Venezia 1957*, a cura di V. Branca e N. Mangini, Venezia, *Istituto per la collaborazione culturale*, vol. II.

За љубовта на Мирандолина се борат два лика, маркизот Форлимпополи и грофот Албафјорита, преку кои Голдони умешно го отсликува односот на класите во Италија во почетокот на XIX век. Маркизот го има загубено своето богатство, но поседува благородничко потекло кое го користи за да ѝ вети заштита на Мирандолина, претпоставувајќи низа на привилегии во институциите. Грофот пак располага со сигурен капитал и ја опсипува со скапи подароци, но потајно ги посакува привилегиите кои ги имале некогашните аристократи. Како симбол на тогашниот конфликт помеѓу аристократијата и буржоазијата, и двата лика се претставени во улога на исмевање, служејќи се со своите титули или пари како пазарни вредности со кои влегуваат во борбеното поле на љубовта.

Откако во драмата е докажана независноста на ликот на Мирандолина, Голдони сепак прибегнува и кон моралната реформа. Таа е ставена пред условот да го исполни заветот кон нејзиниот татко, односно се мажи со слугата Фабрицио со кого заедно во иднина ќе ја води гостилницата.

Заклучок

Реформата на италијанскиот театар која ја остварува Карло Голдони во XVII век речиси кореспондира со неговата постојано присутна запрашаност пред начинот на кој театарот на животот се испреплетува со животот на театарот, кога театарот е сфатен како рефлексција на светот, а светот претставен како театар. Голдони не само што уште од рана возраст пројавува интерес за театарот - напуштајќи ги своите студии во Павија за да се приклучи на театарските трупи или предизвикувајќи скандали со своите рани театарски саркастични обиди - туку со проникливост успева да ја следи театралноста на животот, неговата втемеленост во учтивите формули и усилените обраќања на луѓето од барокниот период. Театарот за Голдони е средство за спознавање на светот со сите негови пороци, но и со способноста на ликовите да ги надминуваат своите слабости преку изразот на доблеста.

Користена литература

1. Rabany, (C) (1896). *Carlo Goldoni: Le Théâtre Et La Vie En Italie Au XVIIIe Siècle*. Nabu Press.
2. Attlianti, (C), Magliozzi, (E), Cotroneo, (G) (2007). *Spazi & testi letterari. Da Tasso alla seconda metà dell'Ottocento*, Fratelli Ferrao Editori.
3. Balboni, (P), Cardona, (M) (2004). *Storia e testi di letteratura italiana per stranieri*, Guerra Edizioni.
4. Baratto, (M) (1960). "Mondo" e "Teatro" nella poetica del Goldoni, in *Studi goldoniani. Atti del Convegno Internazionale*, Venezia 1957, a cura di V. Branca e N. Mangini, Venezia, Istituto per la collaborazione culturale, vol. II.
5. Baroni, (R), Cigada (P). (2008). *Letteratura italiana*, Vallardi A.
6. Bologna, (C), Rocchi, (P) (2009). *Rosa fresca aulentissima. Dal Barocco al Romanticismo*. Loescher.
7. Cale, (F), Zoric (M) (1974). *Povijest svjetske književnosti*, „Taliјanska književnost“, Mladost, Zagreb, knjiga 4.
8. Ferroni, (G) (1991). *Storia della letteratura italiana* vol. II- II Einaudi.
9. Goldoni, (C) (1974). *La locandiera*. La Nuova Italia Editrice.
10. Skreb, (Z), Zivković, (D). *Recnik književnih termina*, Beograd : Nolit, 1985.